

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S.-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari sekä jäsenet Järvilähti,

Kalli, Kohijoki, Koistinen, Lahikainen, Ollila, Polvinen, Pulliainen, Rajamäki, Rinne, Saario ja Westerlund.

Vastalauseita

I

Hallitus antoi eduskunnalle 9.11.1993 kolme maatalouden tulo- ja tuontisuojaajärjestelmiin liittyvää lakiesitystä, jotka muodostavat kokonaisuuden.

Laki maataloustuotteiden tuontisuojaajaa ja hinnanerokorvauksia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 271) uudistaa tuontisuojaajaa siten, että muodollisesti siirrytään lisensoinnista tuontimaksuihin ja tulleihin. Uudistus on kuitenkin näennäinen, koska lakiesitys lähtee nykyisen tuontisuojaajan säilyttämisestä ennallaan siten, että tuontilisensointia eli tuontikieltoa vastaamaan on rakennettu ylimitoitettut tuontimaksut ja nykyistä tuontitilannetta haettaisiin määrittämällä viime vuosina tapahtunutta tuontia vastaavat tuontikiintiöt nykyisillä tullimaksuilla. Lain liitteenä olevien tuontimaksutaulukoiden perusteella useiden tuotteiden rajasuoja nousee. Esimerkiksi purjon tuontitulli on ollut talvisaikaan 0,50 mk kilolta. Nyt se nousisi 5,71 markkaan.

Maataloustuotteiden markkinajärjestelmää (HE 272) koskeva esitys poistaa suoraan laista johtuvan kustannuskompensaation maataloustuotteiden hinnasta. Tavoitehintojen ylityksiä ja alituksia ei otettaisi lakisääteisesti huomioon. Neuvottelujärjestelmä säilyisi ennallaan. Neuvotteluissa päätettäisiin tavoitehinnasta sekä vähimmäishinnasta, joka toimisi perusteena maksettaessa vientitukea ja ostettaessa maataloustuotteita varastoon.

Maataloustuotteiden markkinointirahasto (HE 273) olisi puolestaan budjetin ulkopuolinen rahasto, jonka tehtävänä olisi maataloustuotteiden markkinoinnin edistäminen, hoitaminen ja rahoittaminen. Rahaston perustamista perustellaan EY-jäsenyydellä ja sen edellyttämällä nykyistä nopeammalla päätöksenteolla.

Maatalouden yli tuotannon vientiin tarkoitettuun rahastoon siirrettäisiin vuosittain kiinteä summa valtion talousarviosta. Lisäksi rahastoon tuloutettaisiin maataloustuottajilta perittävien

markkinointimaksujen, verojen ja muiden maksujen tuotto sekä elintarvikkeiden tuontiin liittyvien tullien, tuontimaksujen ja valmisteverojen tuotto. Päättävä valtaa rahastossa käyttäisi valtioneuvoston asettama johtokunta. Siinä olisivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, valtiovarainministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, ulkoasiainministeriö, maataloustuottajien keskusjärjestöt sekä elintarviketeollisuutta ja kauppaa edustavat järjestöt. Kuluttajia edustaisi johtokunnassa kauppa- ja teollisuusministeriön edustaja.

Lakiesityksen perusteluissa todetaan, että rahaston päättäessä vienti- ja varastointimäärien jakamisesta päätösten tekoon osallistuisivat vain johtokuntaan kuuluvat ministeriöiden virkamiehet. Allekirjoittaneiden mielestä olisi kuitenkin selkeintä, jos johtokunta koostuisi ainoastaan virkavastuulla toimivista virkamiehistä. Eri intressiryhmät voisivat toimia asiantuntijoina tai muodostaa rahastolle neuvottelukunnan.

On sinänsä perusteltua luoda maataloustuotteiden markkinoinnin hoitamiseen nykyistä nopeampi ja joustavampi päätöksentekojärjestelmä. Sellaisia on kaikissa EU-maissa, esimerkiksi keskuspankkien yhteydessä. Rahaston kunnollisen toiminnan edellytys tilanteessa, jossa Suomi ei ole vielä EU:n jäsen, kuitenkin olisi, että tuontisuoja määräytyisi aidosti kotimaisten tuotteiden saatavuuden sekä toisaalta maailmanmarkkinahinnan ja kotimaisen hinnan erotuksen perusteella. Nyt kiinteiden tuontimaksujen luettelossa lähdetään Suomen GATT-tarjouksen referenssihinnoista, jotka ovat suuresti ylimitoitettut eivätkä vastaa etenkin puutarhatuotteiden osalta läheskään tuotannon keskimääristä hintatasoa.

Muuttuva tuontimaksu perittäisiin maataloustuotteista ja jalosteista. Perustuotteiden tuontimaksu olisi maailmanmarkkinahinnan ja kotimarkkinahinnan välinen erotus. Esityksen

perusteella näyttää siltä, että mm. eräiden tuontijuuksien hinnat nousisivat olennaisesti. Lampaanlihasta perittäisiin samansuuruisia tuontimaksua kuin naudanlihasta, vaikka lampaanlihassa Suomi ei ole omavarainen.

Kaiken kaikkiaan maatalouden markkinointirahastoon kiinteästi liittyvä lakiesitys maataloustuotteiden tuontisuojusta näyttää pikemminkin nostavan kuin laskevan ruuan hintaa. Korkeita tuontimaksuja käytettäisiin maatalouden ylituotannon viennin rahoittamiseen. Tuontisuojan näennäis uudistukseen sisältyvällä van-

hanmallisella kiintiöihin perustuvalla säätelyllä pidettäisiin kotimaisten tuotteiden tavoitehintoja korkealla. Se lisäisi kansantalouden kokonaisrasitusta nyt ja myös silloin, kun mahdolliseen EU-jäsenyyteen liitetään pitkät siirtymäajat elintarvikkeiden rajasuojalle ja maatalouden rakennemuutokselle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 1993

Ulpu Iivari
Heikki Rinne

Kari Rajamäki
Erja Lahikainen

II

Hallituksen esitykset eduskunnalle maataloustuotteiden tuontisuoja ja hinnanerokorvausta koskevaksi lainsäädännöksi, laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä sekä laiksi maataloustuotteiden markkinointirahastosta muodostavat kokonaisuuden. Uudistuksen tarkoituksena on sopeuttaa Suomen maatalous Euroopan yhteisön (Euroopan liiton) yhteiseen maatalouspolitiikkaan.

Maataloustuotteiden markkinointirahasto ehdotetaan perustettavaksi maa- ja metsätalousministeriön alaisuuteen valtion talousarvion ulkopuoliseksi rahastoksi. Se hoitaisi ja rahoittaisi maataloustuotteiden markkinointia, päätökset koskisivat tuotteiden vientiä ja tuontia. Rahasto olisi valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jonne ohjattaisiin suoraan tulli-, tuonti-

maksu- ja valmisteverojen tuotto. Lisää rahoitusta rahasto saisi maataloustuottajain maksamasta ylituotannon rahoituksesta. Edelleen sinne voitaisiin siirtää varoja valtion budjetista.

Tukijärjestelmän tulisi olla avointa ja näkyvää, kun taas rahastokäytäntö johtaa päätöksenteon ja tapahtumien seurannan liukumiseen eduskunnan ulkopuolelle.

On myös valitettavaa, että maatalouden kehittämiselle hallitus ei ole kyennyt asettamaan tavoitteita omista lähtökohdista vaan päähuomio menee Euroopan liiton jäsenyysneuvotteluihin.

Ehdotankin,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 1993

Osmo Polvinen

